

Sygn. akt II Cs 134/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Sławomir Krajewski (spr.)

Sędziowie: SSO Zbigniew Ciechanowicz

SSO Dorota Gamrat-Kubeczak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 czerwca 2014 roku

sprawy ze skargi uczestnika K. B.

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w Gryficach

o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie VI Ns 101/13 Sądu Rejonowego w Gryficach

postanawia:

- I. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie VI Ns 101/13 Sądu Rejonowego w Gryficach;**
- II. przyznać skarżącemu K. B. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Gryficach kwotę 3000 (trzy tysiące) zł;**
- III. zalecić podjęcie przez Sąd Rejonowy w Gryficach niezbędnych czynności w sprawie, w szczególności poprzez niezwłoczne wyznaczenie terminu rozprawy;**
- IV. oddalić skargę w pozostałej części;**
- V. zwrócić K. B. opłatę od skargi w kwocie 100 (sto) zł.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 3 czerwca 2014 roku K. B. złożył skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym przed Sądem Rejonowym w Gryficach, w sprawie VI Ns 101/13 - z wniosku M. B. z udziałem K. B. o dział spadku, domagając się stwierdzenia przewlekłości postępowania w tej sprawie, zlecenia podjęcia przez Sąd Rejonowy w Gryficach niezbędnych czynności, w szczególności wyznaczenie terminu rozprawy i przyznania od Skarbu Państwa na rzecz K. B. kwoty 10.000 zł.

W uzasadnieniu podniósł, iż postępowanie w sprawie objętej skargą zostało wszczęte na skutek wniosku M. B. z sierpnia 2012 roku o dział spadku. Wskazał, iż w lipcu 2013 roku przed Sądem Rejonowym w Gryficach odbyło się pierwsze posiedzenie, na którym został zobowiązany przez Sąd do wskazania nakładów, jakie poczynił na majątek spadkowy. Według skarżącego wykonał on to zobowiązanie w dniu 20 lipca 2013 roku, - w wyznaczonym przez Sąd terminie, jednakże Sąd nie podjął żadnych dalszych czynności w tej sprawie. Skarżący podkreślił, że pismem z dnia 8 stycznia 2014 roku zwrócił się do Sądu o przyspieszenie czynności, w szczególności o wyznaczenie terminu rozprawy, jednakże pismo to pozostało bez odpowiedzi. Dodał, iż zarówno przed, jak i po złożeniu pisemnego ponaglenia, jego pełnomocnik wielokrotnie kontaktował się telefonicznie z sekretariatem Sądu w celu ustalenia, na jakim etapie

znajduje się postępowanie, jednak mimo licznych próśb, do chwili obecnej Sąd Rejonowy nie podjął żadnych czynności w tej sprawie.

W związku z powyższym skarżący stwierdził, iż postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Nadmieniał, iż bezczynność i zwłoka Sądu w podjęciu jakichkolwiek czynności zmierzających do zakończenia sprawy nie ma żadnego uzasadnienia.

Skarżący podkreślił, iż z uwagi na charakter sprawy, przewlekłość postępowania powoduje straty moralne i majątkowe po jego stronie. W szczególności pomiędzy nim, a wnioskodawcą istnieje poważny konflikt spowodowany głównie nieregulowanymi sprawami spadkowymi po zmarłych rodzicach, a rozstrzygnięcie sprawy o dział spadku z pewnością miałyby wpływ na poprawę stosunków między stronami. Ponadto skarżący zauważył, iż w skład masy spadkowej wchodzi gospodarstwo rolne, które obecnie prowadzi i do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w przedmiocie działu spadku nie ma on możliwości podejmowania czynności pozwalających na rozwijanie działalności gospodarstwa, i w związku z tym ponosi znaczne straty finansowe.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w Gryficach wniósł o jej nieuwzględnienie, ewentualnie o nieorzekanie o obowiązku zapłaty odszkodowania.

W uzasadnieniu stwierdził, że opóźnienie w podejmowanych czynnościach wynikało z okresu urlopowego, jak również ze zmian kadrowych. Z dniem 15 kwietnia 2013 roku nastąpiło także przeniesienie sędziego orzekającego w sprawach cywilnych w wydziale zamiejscowym, co doprowadziło do zmniejszenia obsady tego wydziału przy jednoczesnym zwiększeniu obowiązków pozostałych sędziów. Wysoki wpływ bieżących spraw znacznie obciążał sędziów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga okazała się w przeważającej części zasadna.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania należy w szczególności ocenić m. in. terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia, co do istoty (...) uwzględniając charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień, a także zachowanie stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Jak wynika z powyższego naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nastąpić może zarówno w wyniku działania, jak i zaniechania sądu. Jest istotnym, że nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. W szczególności ocena, czy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne, dokonywana musi być na podstawie zarówno analizy charakteru dokonywanych czynności, jak i stanu faktycznego sprawy. Reasumując stwierdzić trzeba, że ustawodawca określił okoliczności, które każdorazowo sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania winien w szczególności oceniać. Należą do nich: prawidłowość i terminowość czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawilosci sprawy, znaczenie samej sprawy dla strony skarżącej, rozstrzygniętych w sprawie zagadnień, zachowanie się strony, która wniosła skargę na przewlekłość postępowania. Wyliczenie to nie ma charakteru katalogu zamkniętego. Ma jednak charakter kierunkowy, określając podstawowy sposób oceny przewlekłości i przesłanek jej wystąpienia. Jest istotnym, że konieczność zbadania terminowości i prawidłowości podjętych czynności oznacza po pierwsze odniesienie do oceny, czy postępowanie trwało dłużej niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności mających znaczenie dla sprawy (art. 1 ust. 1). Po drugie prowadzi do wniosku, że podstawą stwierdzenia przewlekłości może być nie tylko przedłużenie postępowania wynikające z opieszałości sądu, lecz także z podjęcia oczywiście błędnych decyzji

procesowych i wywołaną tym zwłoką. Nie chodzi tu oczywiście o wydanie orzeczeń merytorycznych – rozstrzygających sprawę co do istoty, czy także kończących postępowanie w sprawie.

Dodać tu trzeba, że błędy prawne (nawet rażące) popełnione przez sąd w toku postępowania nie mogą skutkować niejako automatycznym stwierdzeniem, że przez to doszło do przewlekłości postępowania sądowego. Jeżeli, bowiem na badanym etapie postępowania, czas jego trwania mieści się w granicach wyznaczonych charakterem czynności podjętych przez sąd i nie rzutuje (w sensie przewlekłości) na bieg postępowania sądowego w jego zasadniczym przedmiocie (zmierzającym do wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy), to w żadnym wypadku nie można uznać, aby popełnione przez sąd uchybienie procesowe skutkowało przyjęciem, że w postępowaniu sądowym doszło z tego powodu do przewlekłości.

W powyższych kwestiach Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela poglądy ukształtowane w doktrynie i orzecznictwie (vide: P. Górecki, S. Stachowiak, P. Wiliński, Skarga na przewlekłość postępowania sądowego. Komentarz, Oficyna 2007).

Na koniec uwypuklić jeszcze trzeba, że celem instytucji skargi na przewlekłość postępowania jest zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisa poprzez wymuszenie należytej sprawności sądu (vide: postanowienie SN z dnia 17 listopada 2005 r., IV CSP 1/05, Biuletyn SN 2006/2) i nadanie sprawie odpowiedniego biegu (tak: postanowienie SN z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05, OSNP 2006/5-6/102 i postanowienie SN z 19 stycznia 2006 r., (...) 162/05). Skarga na przewlekłość ma w szczególności zapewnić szybką reakcję na trwającą zwłokę w czynnościach sądu i służyć dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie (por. postanowienie SN z 19 stycznia 2006 r., (...) 162/05 i postanowienie SN z dnia 18 lutego 2005 r., III SPP 19/05, OSNP 2005/17/277).

Mając na uwadze powyższe dyrektywy orzekania stwierdzić należy, że przedmiotowa skarga winna podlegać uwzględnieniu.

Analiza akt przedmiotowej sprawy pozwala na przyjęcie, że czynności były w niej podejmowane bez zbędnej zwłoki jedynie w okresie do lipca 2013 roku.

Natomiast po dniu 9 lipca 2013 roku - do chwili obecnej, nie zostały podjęte w sprawie jakiegokolwiek czynności, w szczególności nie został wyznaczony kolejny termin rozprawy. Jedynie zarządzeniem z dnia 11 października 2013 roku odpowiedziano na pismo Komendy Powiatowej Policji w Ł., co nie miało żadnego związku z tokiem sprawy.

W szczególności jak wynika z akt sprawy, na rozprawie w dniu 9 lipca 2013 roku, uczestnikowi zakreślono termin 14 dni na dalsze uzupełnienie wniosków dowodowych i z tego względu odroczone rozprawę, a nowy termin miał zostać wyznaczony z urzędu. Pismem z dnia 20 lipca 2013 roku skarżący wykonał powyższe zobowiązanie.

Od tego czasu Przewodniczący i Sąd nie podjęli żadnych czynności w sprawie i to mimo faktu, że skarżący piśmie z dnia 8 stycznia 2014 roku zwrócił się o przyspieszenie czynności Sądu, w szczególności o wyznaczenie terminu rozprawy, a następnie pismem z dnia 10 maja 2014 roku z kolej wnioskodawca wniósł o możliwie najszybsze wyznaczenie terminu rozprawy.

Tak znaczna zwłoka w podejmowaniu czynności w sprawie nie znajduje żadnego uzasadnienia, jakim nie mogą być zmiany organizacyjne zaistniałe w Sądzie i wypełnia opisane powyżej znamiona przewlekłości postępowania.

Stąd spełnione zostały przesłanki określone w art. 2 ust. 1 i 2 ustawy ww. z dnia 17 czerwca 2004 roku, uzasadniające stwierdzenie, że doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpatrzeniu sprawy i w konsekwencji przewlekłości postępowania i orzeczono jak w punkcie I sentencji postanowienia.

Sąd Okręgowy, na podstawie art. 12 ust. 4 cytowanej wyżej ustawy, uznał, iż wniosek skarżącego o przyznanie mu kwoty 10.000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej za zaistnienie przewlekłości postępowania, nie zasługuje na uwzględnienie w całości.

Podkreślić, bowiem należy, iż kwota ta nie ma stanowić odszkodowania w rozumieniu prawa cywilnego. Ma natomiast na celu wynagrodzenie niewymiernych szkód związanych z niewłaściwym wykonywaniem prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Stąd też ustawa nie zawiera kryteriów ustalania jej wysokości, pozostawiając tę kwestię do rozstrzygnięcia w każdej indywidualnej sprawie z uwzględnieniem jej specyfiki. W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu Okręgowego, adekwatna do stanu sprawy jest kwota 3000 zł. W szczególności okres przewlekłości postępowania nie może być uznany za rażąco długi

Reasumując Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie II sentencji.

Ponadto, uwzględniając wniosek skarżącego, Sąd zalecił niezwłoczne podjęcie przez Sąd Rejonowy w Gryficach niezbędnych czynności w sprawie, w szczególności poprzez wyznaczenie terminu rozprawy. Orzeczenie w tym przedmiocie zawiera punkt III sentencji.

W pozostałym zakresie skargę należało oddalić, co nastąpiło w punkcie IV sentencji postanowienia.

Wreszcie wobec częściowego uwzględnienia skargi w punkcie V postanowienia na podstawie art. 17 ust. 3 przedmiotowej ustawy orzeczono o zwrocie opłaty uiszczonej od skargi.